

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU

Izveštaj Stuba III (OEBS) 06/2006 o praćenju rada Skupštine Kosova 5. avgust 2006. – 13. oktobar 2006.

Glavni naslovi

- Skupština raspravlja o izveštaju Pregovaračkog Tima u vezi procesa rešavanja statusa
- Skupština odbija preporuku Posebnog Veća na Zakon o upotrebi jezika, ali poništava svoju odluku na narednom zasedanju
- Skupština usvaja deklaraciju kojom osuđuje skorašnje incidente bezbednosti na Kosovu
- Premijer odgovara na interpelaciju PDK u vezi sa pismom Predsedništva LDK
- Skupština usvaja Zakon o kulturnom nasleđu

1. Uvod

Četrdesetosmi izveštaj o praćenju rada Skupštine je napisan u skladu sa smernicama za praćenje kosovske Skupštine UNMIK Stuba III za izgradnju institucija (OEBS) od 26. novembra 2002. godine i zasniva se na slaganju sa novim Poslovníkom koji je usvojen na kraju zasedanja od 20. maja 2005. godine, i izmenjen na zasedanju od 1-2. juna 2006. godine.

Za vreme perioda o kome se izveštava, Skupština je održala pet plenarna zasedanja, 31. avgusta, 1. i 6. septembra, 14. septembra, 21. septembra i 9-10. oktobra, kao i četiri sastanaka Predsedništva, 28. avgusta, 11. septembra, 14. septembra i 3. oktobra. Svih deset odbora i pododbor za ljudska prava, ravnopravnost polova, javne peticije i molbe održavali su sastanke tokom perioda o kome se izveštava.¹ Stub III (OEBS) je pratio plenarna zasedanja i sastanke Predsedništva, kao i 18 od 39 sastanka odbora i jednu javnu raspravu.²

¹ Odbor za pravosuđe, zakonodavstvo i Ustavni okvir se sastao 4., 8. i 20. septembra i 2. oktobra, dok se Odbor za javnu službu, lokalnu samoupravu i medije sastao 12. i 19. septembra i 12. oktobra. Odbor za budžet i finansije se sastao 11., 19. i 26. septembra i 4. oktobra, dok se Odbor za prava i interese zajednica i povratak sastao 11., 18. i 28. septembra. Odbor za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica se sastao 29. avgusta, 5., 12., 19. i 29. septembra i 3. oktobra, dok se Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport sastao 7. septembra. Odbor za međunarodnu saradnju i EU-NATO integracije se sastao 22. septembra, dok se Odbor za vanrednu pripravnost sastao 30. avgusta i 13. septembra. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje se sastao 5., 12. i 19. i 26. septembra i 11. oktobra, dok se Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije sastao 28. i 29. avgusta, 5., 12., 19. i 20. septembra i 3., 11. i 12. oktobra. Pododbor za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe se sastao 7. i 28. septembra. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje je 3. oktobra održao javnu raspravu o nacrtu zakona o nacionalnim parkovima.

² Odbor za pravosuđe, zakonodavstvo i Ustavni okvir 4., 8. i 20. septembra i 2. oktobra; Odbor za javnu službu, lokalnu samoupravu i medije 19. septembra; Odbor za budžet i finansije 11. i 19. septembra; Odbor za prava i interese zajednica i povratak 11., 18. i 28. septembra; Odbor za međunarodnu saradnju i EU-NATO integracije 22. septembra; Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje 5. i 12. septembra; Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije 29. avgusta, 19. i 20. septembra, i 11. i 12. oktobra; i javnu raspravu o nacrtu zakona o nacionalnim parkovima 3. oktobra.

2. Pregled

Na zasedanju od 31. avgusta predsedavao je predsednik Skupštine Kolj Beriša (LDK) i član Predsedništva g-din. Mahir Jagčilar (6+/KDTP).

- Devedesetpet poslanika je bilo prisutno na zasedanju od 31. avgusta.³
- Glavne stavke dnevnog reda zasedanja od 31. avgusta:
 - Pitanja za Vladu
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o adaptaciji konvencije Saveta Evrope o kriminalu u oblasti kibernetike
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 54 glasa za i bez glasova protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o kontroli kvaliteta određenih proizvoda za uvoz i izvoz
(Ova stavka je skinuta sa dnevnog reda. Vidi pasus sa naslovom “Dnevni red”.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/08 o energiji
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 66 glasa za i osam glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/09 o Regulatoru energije
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 46 glasa za i 24 glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o zaštiti biljaka
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 63 glasa za i dva glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o zaštiti biljnih varijeteta
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 64 glasa za i dva glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2003/25 o katastru
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 70 glasa za i dva glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o eksproprijaciji
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 60 glasa za i 15 glasa protiv.)

Na zasedanju od 1. i 6. septembra predsedavao je predsednik Skupštine Kolj Beriša (LDK) i član Predsedništva g-din. Gazmend Muhadžeri (ORA).

- Osamdeset i tri i 77 poslanika je bilo prisutno na zasedanju od 1., odnosno 6. septembra.
- Glavne stavke dnevnog reda zasedanja od 1. i 6. septembra:
 - Rasprava o izveštaju Pregovaračkog Tima u vezi procesa rešavanja statusa
(Izlagali su svi članovi Pregovaračkog Tima, nakon čega je usledila rasprava u Skupštini i završne izjave članova Pregovaračkog Tima.)

Na zasedanju od 14. septembra predsedavao je predsednik Skupštine Kolj Beriša (LDK) i član Predsedništva g-din. Džavit Haljiti (PDK).

- Osamdesetčetiri poslanika je bilo prisutno na zasedanju od 14. septembra.
- Glavne stavke dnevnog reda zasedanja od 14. septembra:
 - Razmatranje izveštaja o radu Regulatorske Telekomunikacione Agencije (RTA) za 2005. godinu
(Stavka je odložena. Vidi pasus sa naslovom “Dnevni red”.)
 - Razmatranje izveštaja Odbora za vanrednu pripravnost u vezi preuzimanja nadležnosti parlamentarne kontrole u oblasti bezbednosti
(G-din. Naim Maljoku (AAK), predsednik odbora, je održao izlaganje, nakon čega su usledila izlaganja u ime poslaničkih grupa i usvajanje od strane Skupštine izmene imena Odbora u Odbor za bezbednost.⁴)

³ Ovo je broj kojeg je Predsednik Skupštine najavio na početku zasedanja, osim ako u izveštaju nije drugačije prikazano.

- Razmatranje preporuke Posebnog Veća u vezi prigovora poslaničke grupe 6+ na Zakon o upotrebi jezika
(Skupština je odbila preporuku sa 41 glasom za i 48 glasa protiv.)
- Razmatranje preporuka Odbora za pravosuđe, zakonodavstvo i Ustavni okvir u vezi imenovanja sudija i javnih tužilaca
(Stavka je odložena. Vidi pasus sa naslovom “Dnevni red”.)

Na zasedanju od 21. septembra predsedavao je predsednik Skupštine Kolj Beriša (LDK) i član Predsedništva g-din. Naim Maljoku (AAK).

- Devedesetpet poslanika je bilo prisutno na zasedanju od 21. septembra.
- Glavne stavke dnevnog reda zasedanja od 21. septembra:
 - Interpelacija PDK za Premijera u vezi sa pismom Predsedništva LDK
(Vidi pasus sa naslovom “Interpelacija”.)
 - Razmatranje preporuka Odbora za pravosuđe, zakonodavstvo i Ustavni okvir u vezi imenovanja sudija i javnih tužilaca
(Preporuke Odbora su obobrene sa 42 glasa za i 26 glasa protiv.)

Na zasedanju od 9-10. oktobra predsedavao je predsednik Skupštine Kolj Beriša (LDK) i član Predsedništva g-din. Sabri Hamiti (LDK).

- Sedamdesetčetiri i 73 poslanika je bilo prisutno na zasedanju od 9., odnosno 10. oktobra.
- Glavne stavke dnevnog reda zasedanja od 9-10. oktobra:
 - Pitanja za Vladu
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o izmeni i dopuni Zakona 2003/17 o javnoj nabavci
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 49 glasa za i 16 glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/49 o patenti
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 56 glasa za i tri glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o transfuziji krvi
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 65 glasa za i četiri glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o zaštiti od buke
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 61 glasom za i jednim glasom protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o opremi pod pritiskom
(Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 64 glasa za i bez glasova protiv.)
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o kulturnom nasleđu
(Nacrt zakona je usvojen sa 56 glasa za i 14 glasa protiv.)
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o geološkim istraživanjima
(Nacrt zakona je usvojen sa 52 glasa za i 19 glasa protiv.)
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o reproduktivnom zdravlju
(Nacrt zakona je usvojen sa 67 glasa za i bez glasova protiv.)
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o pecanju i akvakulturi
(Nacrt zakona je usvojen sa 70 glasa za i bez glasova protiv.)
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/5 o trgovini sa naftom i naftnim derivatima
(Nacrt zakona je usvojen sa 65 glasa za i bez glasova protiv.)

⁴ Za više podataka, vidi izveštaj 09/2005 Stuba III (OEBS), odnosno pasus sa naslovom “Formiranje Odbora za bezbednost”.

3. Parlamentarna praksa i tok zasedanja Skupštine

Dnevni red

- Na početku zasedanja od 31. avgusta, g-din. Aluš Gaši (LDK) je tražio od Ministra Trgovine i Industrije Bujara Dugolija (AAK) da objasni pisani predlog dostavljen od Ministarstva i skupštinskog odbora za ekonomiju, trgovinu, industriju, energetiku, transport i telekomunikacije o sklanjanju nacrtu zakona o kontroli kvaliteta specifičnih proizvoda za uvoz izvoz iz dnevnog reda dotičnog zasedanja. Ministar Dugoli je objasnio da je predlog dostavljen u dogovoru sa funkcionalnim odborom uz obrazloženje da bi pitanje bolje bilo uređeno administrativnom instrukcijom nego zakonom. Predsednik Skupštine je konstatovao da nije dobio pismenim putem neki drugi predlog za izmenu dnevnog reda, tako da je zaključio da je dnevni red usvojen, uključujući i predlog za sklanjanje nacrtu zakona u pitanju, ali nije stavio predlog na glasanje.

Na početku zasedanja od 14. septembra, g-din. Jakup Krasnići (PDK) je predložio odlaganje stavke dnevnog reda o imenovanju sudija i tužilaca za naredno zasedanje uz obrazloženje da su poslanici dobili materijal baš pred zasedanje i da nisu imali vremena da ga pregledaju. G-din. Aluš Gaši (LDK) je predložio da se odloži izveštaj Regulatorske Telekomunikacione Agencije (RTA) uz obrazloženje da izveštaj nije bio dovršen i da Skupština zatraži dodatne informacije od Agencije. Predsednik Skupštine je pozvao Skupštinu da glasa pojedinačno o predlogu g-dina. Krasnićija i g-dina. Gašija, i oba su predloga usvojena većinom glasova za.

Početkom zasedanja od 21. septembra, Predsednik Skupštine je najavio da je pre početka zasedanja dobio pismenim putem predlog poslaničke grupe 6+ za stavljanje na dnevni red preporuke Posebnog Veća na Zakon o upotrebi jezika, koji je odbijen na predhodnom zasedanju, za ponovno razmatranje od strane Skupštine.⁵ Predsednik Skupštine je stavio predlog na glasanje, koji je potom usvojen većinom glasova za. G-din. Sabri Hamiti (LDK) je predložio da Skupština *hitno* usvoji deklaraciju koja osuđuje skorašnje bezbednosne incidente a koji su se desili u nekoliko opština na Kosovu. Predsednik Skupštine je pozvao Skupštinu da glasa na predlog g-dina. Hamitija, koji je usvojen većinom glasova za, i pozvao je potom šefove poslaničkih grupa da pripreme tekst deklaracije koju bi formalno usvojila Skupština tokom zasedanja.⁶

Početkom zasedanja od 9. oktobra, g-din. Emruš Džemajli (LPK) je stavio primedbu na to što se dnevni red dotičnog zasedanja nije usvojio na predhodnom zasedanju “kao što je bila ranija praksa” predlažući da poslednja tačka dnevnog reda bude u stvari predlog dnevnog reda za naredno zasedanje. Predsednik Skupštine je odgovorio da je odredba za pripremanje dnevnog reda promenjena 1. juna i da novo odredba ne zahteva da se dnevni red usvoji na prethodnom zasedanju.

Novo pravilo 23.1-2. predviđa da “Predsedništvo priprema predlog dnevnog reda za plenarno zasedanje Skupštine, koji se odmah stavlja na raspolaganje poslanicima Skupštine. Na početku plenarnog zasedanja, ovaj predlog dnevnog reda smatraće se usvojenim, osim ako jedna ili više poslaničkih grupa ili šest (6) poslanika podnose Predsedniku amandman u pisanom obliku, koji se stavlja na glasanje.” Prema tome, predlog Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije, podnet ranije u pismenom obliku u skladu sa novim pravilom, je trebao biti stavljen na glasanje. Na zasedanju od 14. septembra, LDK i PDK poslaničke grupe su izneli predloge usmeno, shodno predhodnom pravilu,⁷ koja nije više na snagu, i koja je dozvoljavala da se predlozi na dnevni red iznesu usmeno.

⁵ Vidi ispod pasus sa naslovom “Prigovori koji osporavaju zakone na osnovi njihovog uticaja na vitalne interese zajednica”, za više detalja.

⁶ Vidi ispod pasus sa naslovom “Deklaracija koja osuđuje bezbednosne incidente na Kosovu”, za više detalja.

⁷ Predhodna odredba 23.1. je predviđala da “na kraju svake sednice predsednik skupštine ili neki drugi član predsedništva predlaže dnevni red za sledeću sednicu. Ovaj predlog će se smatrati usvojenim, osim ukoliko jedna ili više parlamentarnih grupa ili . . . šest poslanika ima zamerku na predloga.”

Pravilo 29.1 predviđa da “na svakoj plenarnoj sednici, svaki poslanik, uz dogovor sa Predsednikom Skupštine, može predlagati da Skupština odmah razmotri hitno pitanje. Ako Predsednik Skupštine smatra da predloženo pitanje zaslužuje trenutnu pažnju Skupštine, omogućiće poslaniku da predlog iznese pred Skupštinu, a zatim će ga staviti na glasanje.” Prema tome, Predsednik Skupštine je imao pravo odlučivanja kad je dozvolio g-dinu. Hamitiju da iznese svoj predlog i kad je istog stavio na glasanje.

Novo pravilo 23.1-2. zahteva da se dnevni red usvoji tek na početku dotičnog zasedanja. Konstatacija g-dina. Džemajlija je pogrešno bazirana na predhodno pravilo 23.1., koja je zahtevala da se dnevni red usvoji od strane Skupštine na kraju predhodnog zasedanja.

Proceduralni predlog

- Na sastanku 4. septembra, odbor za pravosuđe, zakonodavstvo i Ustavni okvir je raspravljao o predlogu g-dina. Emruša Džemajlija (LPK), kojeg je podneo 23. juna, i kojim tvrdi da su mu povređena prava prema pravilu 30.1(b) i 30.2. na zasedanju od 15. juna, zbog toga što mu je bilo dozvoljeno da govori samo jedan minut i njegov predlog za prekid zasedanja od 15. juna nije bio stavljen na glasanje..⁸ G-din. Husnija Bešković (6+/Vakat), g-din. Dragiša Krstović (SLKM) i g-din. Nazim Jašari (ORA) su izjavili da predsedavajući zasedanja nije povredio prava g-dina. Džemajlija time što nije stavio na glasanje njegov predlog, jer g-din. Džemajli nije imao podršku najmanje jedne poslaničke grupe kao što zahteva pravilo 30.7., ali da je njegovo pravo da govori bilo prekršeno. G-đa. Nekibe Keljmendi (LDK) se protivila čak i tvrdnji da je pravo na govor g-dina. Džemajlija prekršeno uz obrazloženje da proceduralna pravila ne određuju vremenski rok za proceduralne predloge. Predsedavajući odbora, g-din Hidajet Hiseni (PDK) je izjavio da su pravila u vezi sa glasanjem o proceduralnim predlozima pojedinih poslanika nejasna, ali da je pravo g-dina. Džemajlija da govori bilo prekršeno. Odbor nije mogao da se saglasi oko iste preporuke nego je ipak zaključio, uz šest glasova za i četiri protiv, da nije bilo kršenja prava kada predlog g-dina. Džemajlija nije stavljen na glasanje, ali da je njegovo pravo da govori bilo prekršeno od strane predsedavajućeg na zasedanju od 15. juna.

Pravila 30.1(b) i 30.2. predviđaju da “na svim plenarnim sednicama Skupštine, poslaniku se daje pravo da iznese [proceduralni predlog] za . . . odlaganje sednice . . . Po predlogu za odlaganje sednice odmah se pristupa glasanju, bez rasprave.” A pravilo 30.7 predviđa da “predlog za . . . odlaganje sednice mora da ima podršku od najmanje jedne parlamentarne grupe pre nego što se o istom raspravlja.” Shodno se savetuje da takva protivrečnost između gorenavedenim pravilima treba da se eliminiše kako bi se obezbedila jasna i konzistentna interpretacija o tome da li proceduralni predlozi koji su predloženi od pojedinih poslanika treba da se odmah stave na glasanje, bez rasprave (30.1(b) i 30.2) ili je za to obavezna podrška najmanje jedne poslaničke grupe i treba da se o tome raspravlja (30.7).

Pravilo 22.7. predviđa da “diskusija u Skupštini traje najviše deset (10) minuta za sve poslanike, ako Skupština ne odluči drugčije. Diskusija o dnevnom redu ne traje više od dva (2) minuta.” Predlog g-dina. Džemajlija za prekid radova Skupštine nije bila izjava o dnevnom redu nego proceduralni predlog koji je definisan prema pravilima 30.1(b) i 30.2. Poslovnik ne spominje izričito vremensko ograničenje kod proceduralnih predloga. Izjava g-dina. Džemajlija je bila prekinuta posle jedne minute, pod pretpostavkom da je on govorio o dnevnom redu, i uz pogrešnu konstataciju da izjave o dnevnom redu mogu trajati samo jednu minutu.

Pravilo 30.8. predviđa da “predlog . . . o povredi prava poslanika može podneti samo jedan poslanik. Ovaj predlog se podnosi Odboru za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira, koji će na prvom narednom zasedanju podneti Skupštini svoju preporuku u vezi s tim.” Osam zasedanja je prošlo od dana kada je g-din. Džemajli podneo predlog 23. juna, ali preporuka Odbora za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira još uvek nije predstavljena Skupštini.

⁸ Vidi izveštaj 04/2006 i 05/2006 Stub III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, za više detalja.

- Na zasedanju od 1. septembra, tokom rasprave o procesu rešavanja statusa, g-din Jakup Krasnići (PDK) je izjavio da se složio sa g-dinom. Alušem Gašijem (LDK) da se rasprava prekine i nastavi naredne nedelje, uz obrazloženje da je materijal raspodeljen malo pre zasedanja tog dana i da poslanici nisu imali vremena da ga prostudiraju. U ime njihovih poslaničkih grupa, g-đa. Đilnaze Silja (AAK), g-đa. Teuta Satačija (ORA) i g-din. Ferid Agani (Za Integraciju) su podržali predlog odlaganja rasprave za narednu nedelju. G-din. Džezair Murati (6+/Vakat) je izjavio da je njegova poslanička grupa podržavala predlog za odlaganje rasprave zbog još jednog dodatnog razloga, dodajući da bošnjački poslanici nisu dobili materijal na njihovom jeziku (vidi dole prvi paragraf pod "Ravnopravan pristup i učešće zajednica"). Predsednik Skupštine je potom stavio na glasanje predlog o odlaganju rasprave za 6. septembar, što je i usvojeno većinom glasova za.

Shodno pravilu 6.3., "poziv sa dnevnim redom i materijalima dostavlja se na razmatranje poslanicima najkasnije tri radna dana pre početka plenarne sednice." Prema tome, proceduralni predlog poslaničkih grupa za odlaganje rasprave kako bi se obezbedilo više vremena za pregled materijala i prevod materijala na oba zvanična jezika je u saglasnosti sa pravilima.

- 6. Septembra, u nastavku zasedanja koje je počelo 1. septembra, g-din. Ferid Agani (PD/Partija pravde) je predložio u ime Grupe za Integraciju da se doda na dnevni red zasedanja u pitanju, kao hitno pitanje, usvajanje deklaracije u vezi sa ulogom Skupštine Kosova u procesu rešavanja statusa. On je pozvao Predsednika Skupštine da stavi na glasanje predlog Grupe za Integraciju u skladu sa pravilom 29.2, dodajući da se tekst deklaracije mogao usaglasiti sa šefovima ostalih poslaničkih grupa. Predsednik Skupštine nije stavio predlog na glasanje. G-din. Agani je 11. septembra podneo proceduralni predlog Predsedništvu Skupštine da je Poslovnik bio prekršen na zasedanju od 6. septembra kada zahtev Grupe za Integraciju za usvajanje deklaracije nije bio stavljen na glasanje kao hitno pitanje. Na sastanku od 3. oktobra, Predsedništvo je prosledilo predlog g-dina. Aganija Odboru za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira.⁹

Prema pravilu 29.2, koje određuje da "o predlozima parlamentarnih grupa o hitnim pitanjima odlučuje Skupština", Skupština je trebala da ima priliku da glasa o predlogu Grupe za Integraciju za usvajanje deklaracije.

Pravilo 30.1(e) predviđa da "na svim plenarnim sednicama Skupštine, poslaniku se daje pravo da iznese [proceduralni predlog] o . . . sprovođenju Poslovnika."

Pravilo 30.8. predviđa da "predlog o sprovođenju Poslovnika može podneti i samo jedan poslanik. Ovaj predlog se podnosi Odboru za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira, koji će na prvom narednom zasedanju podneti Skupštini svoju preporuku u vezi s tim."

Raspodela dokumenata

- Nacrt zakona o katastru je raspodeljen poslanicima 3. jula; nacrt zakona o adaptaciji konvencije Saveta Evrope protiv kriminala u oblasti kibernetike, nacrt zakona o kontroli kvaliteta određenih proizvoda za uvoz izvoz, nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/08 o energiji, nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/09 o Regulatoru Energije, i nacrt zakona o zaštiti biljaka su raspodeljeni 28. jula. Nacrt zakona o eksproprijaciji je raspodeljen 4. avgusta a nacrt zakona o zaštiti biljnih varijeteta je raspodeljen 11. avgusta. Shodno, nacrti zakona su raspodeljeni 41, 22, 17, odnosno 12 radnih dana pre njihovog određenog prvog razmatranja na zasedanju od 31. avgusta. Nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2003/17 o javnoj nabavci, nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/49 o patentima i nacrt zakona o transfuziji krvi su raspodeljeni 31. avgusta; nacrt zakona o zaštiti od buke je raspodeljen 1. septembra; a nacrt zakona o opremi pod pritiskom je raspodeljen 6. septembra. Shodno, nacrti zakona su raspodeljeni 25, 2,4 odnosno 21 radnih dana pre njihovog prvog razmatranja na zasedanju od 9. oktobra.

⁹ Razmatranje predloga g-dina. Aganija od strane odbora nije obuhvaćen ovim izveštajem, ali biće pokriven sledećim izveštajem.

Ovo nije u saglasnosti sa pravilom 35.1., koje zahteva da se prvo razmatranje nacrtu zakona obavljeno najranije deset radnih dana a najkasnije tri radne nedelje od dana dostavljanja Skupštini istog. Osim nacrtu zakona o zaštiti biljnih varijeteta, svi ostali nacrti zakona u toku ovog izveštajnog perioda su prošli kroz prvo razmatranje nakon tri radnih nedelja od dana njihove raspodele. Skupština još uvek ima teškoće u razmatranju nacrtu zakona u skladu sa rokom kojeg predviđa Poslovnik, uprkos činjenice što je počela češće da zaseda.

Deklaracija o osuđivanju bezbednosnih incidenata na Kosovu

- Tokom zasedanja od 21. septembra, g-din. Sabri Hamiti (LDK) je naglas pročitao deklaraciju kojom se usuđuju skorašnji bezbednosni incidenti na Kosovu, sa kojom su se složili svi šefovi poslaničkih grupa. Tekst doslovno kaže “(a) Skupština Kosova snažno osuđuje nedavne eksplozije u opštinama Gnjilane, Uroševac i Klina, smatrajući ih kao činovima nasilja i terora koji ugrožavaju živote građana i stvaraju nesigurnost, (b) Skupština Kosova poziva KPS i UNMIK Policiju da dovode one koji su učinili ta zlodela pred lice pravde kako bi se sprečila naredna slična dela koja bi mogla da dovode u pitanje bezbednost građana Kosova, i (c) Skupština Kosova smatra da čin nasilja i terora ima za cilj razaranje dobrog imidža Kosova i političkog procesa nezavisnosti.” Potom, Predsednik Skupštine je stavio deklaraciju na formalno glasanje, koja je usvojena većinom glasova za.

To je u skladu sa pravilom 2., koji definiše deklaraciju kao “opštu političku izjavu, koja se izglasava i usvaja od strane Skupštine.”

Postupak glasanja

- Na zasedanju od 31. avgusta, dok se Skupština spremala da glasa na nacrt zakona o adaptaciji konvencije Saveta Evrope protiv kriminala u oblasti kibernetike, Predsednik Skupštine je konstatovao da se u Skupštini nalaze 62 poslanika i pozvao je Skupštinu da glasa na nacrt zakona u pitanju, koji je dobio 54 glasova za, nijedan glas protiv i jedan suzdržan glas. G-din. Jakup Krasnići (PDK) je izjavio da on veruje da nacrt zakona ne može da se smatra usvojenim, obrazložavajući da se bar 61 poslanik treba izglasiti o nacrtu zakona. Predsednik Skupštine se protivio i rekao da je bilo prisutno 62 poslanika u momentu glasanja, i da prema pravilu 31.3., usvajanje nacrtu zakona je pravosnažno. Kvorum je stalno bio prisutan tokom glasanja na zasedanjima o kojima se izveštava.

Ovo je u saglasnosti sa članom 9.1.32. Ustavnog okvira i pravilom 31.1., koji predviđaju da većina članova Skupštine (najmanje 61) moraju biti prisutni kako bi se donela bilo koja odluka. Štaviše pravilo 31.3. predviđa da “zakoni . . . se smatraju usvojenim ako je za njihovo donošenje glasala većina prisutnih poslanika i koji glasaju”. Shodno, usvajanje nacrtu zakona o adaptaciji konvencije Saveta Evrope protiv Kibernetičkog kriminala je punovažno jer je većina prisutnih poslanika glasala za. Raniji izveštaji su dokumentovali nekoliko slučajeva u kojima zbir glasova za, glasova protiv i onih koji su suzdržani, bio manji od totalnog broja prisutnih poslanika na zasedanju tokom glasanja. To se dešava jer neki poslanici jednostavno ne podižu ruku uopšte, u momentu kada Predsednik Skupštine ili Predsedavajući poziva na glasanje za, glasanja protiv ili suzdržani glas.

Interpelacija

- 16. avgusta, PDK je podnela zahtev za interpelaciju pozivajući premijera Agima Čekua da objasni pismo koje je dobio od predsedništva LDK. U njenom zahtevu, PDK je konstatovala da je “pismo koje je LDK poslala stvorilo konfuziju i dileme u vezi sa autoritetom premijera nad Vladom. Pozivamo premijera da objasni sadržaj pisma koje je on dobio od predsedništva LDK i njegovu izjavu u vezi sa funkcionisanjem Vlade, kada više od polovine vladajućeg kabineta je van njegovog autoriteta, i do kog stepena je ovo pismo uticalo na njegov autoritet i vladinu

efikasnost.”¹⁰ Predsedništvo se 25. avgusta složilo bez rasprave da zahtev za interpelaciju prosledi Vladi. Premijer je 4. septembra poslao pismo Predsedništvu Skupštine da je on spreman da odgovori na interpelaciju kad god bude stavljen na dnevni red od Predsedništva Skupštine. Na sastanku od 11. septembra, Predsedništvo je zakazalo raspravu o interpelaciji za zasedanje od 21. septembra.

Na zasedanju od 21. septembra, Predsednik Skupštine je podsetio poslanike da prema novom pravilu 25., poslanička grupa koja predlaže interpelaciju ima pravo da otvori raspravu desetominutnom i zatvori petominutnom izjavom, dok se vreme koje je određeno za ostali deo rasprave dodeljuje poslaničkim grupama u skladu sa njihovom zastupničkom jačinom u Skupštini. G-din. Jakup Krasnići (PDK) je otvorio raspravom kritikama za premijera što nije odgovorio blagovremeno na zahtev za interpelaciju, dodajući da “se premijer time igra sa Skupštinom i sa javnošću”. G-din Krasnići je nastavio da je pismo predsedništva LDK napad na najviše izvršno telo na Kosovo i da smanjuje premijerovu moć odlučivanja i njegov autoritet naspram međunarodne zajednice. Govoreći premijeru, g-din. Krasnići je nastavio da “posle ovog pisma koje vam oduzima pravo da rukovodite ovom zemljom, vi biste trebali ozbiljno da razmatrate vašu poziciju premijera kako ne biste narušili moralni autoritet koji ste zaradili u OVK, jer biste time učinili greh povrede nacionalne vrednosti.” Premijer je rekao da je on poslao pismo Predsedništvu na vreme, u kojoj je ukazao da je bio spreman da odgovori na interpelaciju. Pozivajući se na pismo predsedništva LDK, on je izjavio na njegova vlast proističe iz Ustavnog Okvira i Poslovnika Vlade, dodajući da “pismo bez ikakve pravne vrednosti ne može promeniti ili ograničiti moju vlast”. Nekoliko članova različitih poslaničkih grupa je davalo izjave pre nego što je rasprava zaključena od strane g-dina. Krasnićija.

Shodno novom pravilu 25.5-6., “Predsedništvo tekst interpelacije odmah po dobijanju dostavlja Vladi koja je dužna da ga razmotri u roku od sedam (7) dana. Interpelacija se stavlja na dnevni red u roku od sedam (7) dana od dana dostavljanja odgovora Vlade.” Premijer je odgovorio Predsedništvu Skupštine na vreme. Predsedništvo se sastalo nedelju dana posle dobijanja premijerovog odgovora i odredilo interpelaciju za zasedanje od 21. septembra a ne za predstojeće zasedanje od 14. septembra jer je premijer bio u inostranoj poseti u to vreme. Kada bi se predsedništvo sastalo ranije, rasprava o interpelaciji bi mogla biti određena ranije.

- Poslanička grupa ORA je 13. septembra podnela zahtev za interpelaciju pozivajući Ministra Zdravlja Sadika Idrizija da izvešta pred Skupštinom u vezi sa “merama koje on preduzima u prevazilaženju teškog stanja u sistemu zdravlja.” Na sastanku od 3. oktobra, Predsedništvo je bez rasprave odlučilo da zahtev za interpelaciju prosledi Vladi.¹¹
To je u skladu sa novim pravilom 25.1 i 25.5.

Pitanja za vladu

- Na zasedanju od 31. avgusta, šest od osam pitanja su dobili odgovor. G-đa. Zulfije Hundozi (AAK) se usprotivila činjenici da njeno pitanje za Ministra za finansije i ekonomiju, koje je ponovljeno od prošlog zasedanja, još uvek nije dobilo odgovor na zasedanju od 31. avgusta, i predložila je da Skupština kritikuje Ministra što nije bio prisutan da odgovori na njeno pitanje. Predsednik Skupštine je odgovorio da pitanja koje ne dobiju odgovor na dva zasedanja će biti objavljena u biltenu Skupštine. Na zasedanjima od 31. avgusta i 9.-10. oktobra, g-din. Hidajet Hiseni (PDK) je ponovo postavio pitanje koje je podneo Ministru za lokalnu samoupravu pre dosta vremena, na koje još uvek nije dobio odgovor, i insistirao je na dobivanje odgovora. Predsednik Skupštine nije komentarisao zamerke g-dina. Hisenija.

¹⁰ U ime predsedništva LDK, g-din. Ećrem Krieziju je 6. jula poslao pismo premijeru, gde je on tražio da “(a) sve visoke pozicije u novim ministarstvima (ministri i zamenici ministara), visoki zvaničnici agencija, odbora i odeljenja treba da pripadaju LDK, (b) zamenik premijera Ljutfi Haziri ima autoritet da nadzire rad ministara LDK u vladi, (c) odbori regulatornih agencija bi trebali biti reformisani kako bi se povećala njihova efikasnost i profesionalizam, (d) inostrani predstavnici Kosova bi trebali biti predloženi u konsultacijama sa LDK i imenovani od Predsednika Kosova, i (e) pregovori o statusu treba da se predvode od LDK u punoj koordinaciji sa AAK.”

¹¹ Rasprava o interpelaciji ORE je održana van ovog perioda izveštavanja i biće pokrivena narednim izveštajem.

Vreme za poslanička pitanja je obavljeno od strane Skupštine u skladu sa novim pravilom 26. o "Pitanja za Vladu za usmene odgovore".

G-din. Hiseni je prvobitno podneo svoje pitanje 8. avgusta 2005. godine, kad je bila na snagu predhodno pravilo 26. o pitanjima za Vladu za usmene odgovore.¹² G-din. Hiseni je 13. juna, nakon revizije pravila 26. na zasedanju od 1-2. juna 2006. god., ponovo podneo svoje pitanje, koje je bilo zakazano za zasedanje od 15. juna, na koje nije dobio odgovor. Shodno pravilu 26.11., "ako na pitanje nije dat odgovor tokom dva plenarna zasedanja, ono se objavljuje u biltenu Skupštine u vremenu od dvanest (12) meseci." Prošlo je šest zasedanja od kada je g-din. Hiseni ponovio njegovo pitanje, i nije još dobio odgovor. Bilten Skupštine takođe ne sadrži deo pitanja koja su podnesena Vladi i zato nijedno neodgovoreno pitanje nije tu objavljeno.

4. Ravnopravan pristup i učešće zajednica

- Na zasedanju od 1. septembra, tokom rasprave o procesu rešavanja statusa, g-din. Džezair Murati (6+/Vakat) se protivio na to što materijal koji je podeljen poslanicima je bio samo na albanskom jeziku, dodajući da "je naše fundamentalno pravo da dobijemo dokumente na našem jeziku, kako bismo mogli jednako da učestvujemo u raspravi." Rasprava je toga dana prekinuta i nastavljena 6. septembra, i materijal je potom bio dostupan na oba službena jezika.

Pravilo 55 određuje da "svi službeni dokumenti u Skupštini će biti štampani na albanskom i srpskom jeziku." "Službeni dokumenat" se definiše pravilom 2. kao "materijal za razmatranje u Skupštini ili pojedinom odboru", između ostalog. Shodno, stavljanje na dnevni red pitanja za koje potrebna dokumenta nisu bila dostupna na oba službena jezika Skupštine nije u skladu sa pravilom 55. To je prouzrokovalo i kršenje pravila 12., koje kaže "svi poslanici imaju jednako pravo i obavezu da potpuno učestvuju u radu Skupštine . . . [uključujući] pravo da jednako učestvuju sa ostalim poslanicima u raspravama Skupštine," zato što bošnjački i srpski poslanici nisu mogli učestvovati jednako sa ostalim poslanicima u raspravi 1. septembra.

Prigovori koji osporavaju zakone na osnovu njihovog uticaja na vitalne interese zajednica

- Na sastanku od 25. avgusta, Predsedništvo je raspravljalo o odgovoru Vlade na prigovor poslaničke grupe 6+ protiv Zakona o upotrebi jezika.¹³ U svom odgovoru, Vlada je preporučila Predsedništvu da podrži prigovor grupe 6+. Predsednik Skupštine je takođe ohrabrivao Predsedništvo da podrži prigovor a da ne predloži formiranje Posebnog Veća, što bi odugovlačilo usvajanje zakona. Predsedništvo nije uspelo da postigne konsenzus po ovom prigovoru i shodno predložilo je formiranje Posebnog Veća da tretira ovo pitanje. Na zasedanju od 14. septembra, Skupština je razmatrala preporuku Posebnog Veća na prigovor u pitanju. G-din. Aljuš Gaši (LDK) je izjavio da njegova poslanička grupa neće glasati u korist preporuke panela, dok su g-din. Jakup Krasnići (PDK), g-đa. Đilnaze Silja (AAK), g-din. Nazim Jašari (ORA) i g-din. Ferid Agani (Za Integraciju) podržali preporuku. Potom, Predsednik je stavio preporuku na glasanje, koja je odbijena sa 41 glasom za i 48 glasa protiv. Tokom zasedanja od 21. septembra, Predsednik Skupštine je rekao da je odbijanje preporuke Panela na predhodnom zasedanju "izazvalo razočarenje među međunarodnim prijateljima i predstavlja korak natrag u ispunjenju standarda." On je nastavio da je Zakon u pitanju jedan od prioriteta Kontakt grupe za Kosovo i shodno je ohrabrivao Skupštinu da usvoji preporuku Panela. On je potom pozvao Skupštinu da jednim glasanjem poništi predhodnu odluku i usvoji preporuku Panela, koja je usvojena sa 59 glasova za i sedam glasova protiv.
- Na zasedanju od 25. avgusta, Predsedništvo je razmatralo odgovor Odbora za zdravstvo, rad i socijalna pitanja na prigovor Grupe za Integraciju, kojim se osporava Zakon o prekidu

¹² Vidi izveštaj 03/2006 i 05/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, odnosno pasus sa naslovom "Pitanja za Vladu."

¹³ Vidi izveštaj 05/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, za više informacije.

trudnoće,¹⁴ i predložilo formiranje Posebnog Veća da razmotri ovo pitanje. Posebno Veće nije još uspostavljeno.

Shodno članu 9.1.41. Ustavnog okvira i pravilom 40.3., “ukoliko Predsedništvo ne uspe da podnese predlog konsenzusom u roku od pet dana, ovo pitanje preuzima Posebno Veće sastavljeno od jednog predstavnika predlagача i prigovarača i jednog člana određenog od SPGS, a koji će predsedavati Većem. U roku od pet dana, Veće donosi odluku preporučujući Skupštini da odbaci prigovor . . . ili određenu odredbu, ili da usvoji Zakon sa izmenama predloženim od strane Veća.” Posebno Veće se treba brzo formirati da razmotri prigovor Grupe za Integraciju.

5. Pristup

U toku ovog izveštajnog perioda, Stub III (OEBS) je imao pristup zasedanjima, sastancima Predsedništva i svim sastancima odbora. Stub III (OEBS) je takođe primio kopije svih dokumenata, koje je Skupština razmatrala, kao i transkripte predhodnih zasedanja.

6. Transparentija

Radio Televizija Kosova (RTK) je obezbedila direktan prenos zasedanja, koja pokriva ovaj izveštaj. Zasedanje od 6. jula je trajalo duže nego planirano, i zato poslednji deo zasedanja nije bio direktno emitovan nego kasnije uveče.

Javnim i institucionalnim posmatračima je bilo dozvoljeno učešće na zasedanja. Skupština Kosova ima stranicu na internetu, kao što sledi: (www.kuvendikosoves.org, www.skupstinakosova.org, www.assemblyofkosovo.org) koja sadrži biografske podatke o poslanicima Skupštine, podatke o strukturi i funkcionisanju Skupštine, primerke zakona i rezolucija, koje je Skupština usvojila, zajedno sa ostalim podacima, na albanskom, srpskom i engleskom jeziku.

KRAJ.

¹⁴ Vidi izveštaj 05/ 2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, za više informacije.